

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-13>

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

FEATURES OF ACCOUNTING FOR FIXED ASSETS UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE

Пчелинська Ганна Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1216-200X>

Pchelynska Hanna

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

У статті досліджено сучасні проблеми бухгалтерського та податкового обліку вибуття основних засобів підприємства. Розроблено алгоритм прийняття управлінського рішення щодо бухгалтерського обліку вибуття основних засобів комерційного підприємства в умовах воєнного стану в Україні. Набуло подальшого розвитку інформаційне забезпечення обліку основних засобів підприємства з виокремленням юридичних умов, вимог до первинного обліку, технології бухгалтерського, податкового обліку знищених, зіпсованих, розкрадених основних засобів, їх примусового відчуження та добровільної передачі на користь Збройних сил України у зв'язку із російською збройною агресією. Запропоновано удосконалення Плану рахунків бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності шляхом включення додаткових рахунків, статей втрат, доходів та фінансового результату від незвичайної діяльності.

Ключові слова: основні засоби, вибуття, бухгалтерський облік, оподаткування, воєнний стан.

The military attack of the Russian Federation on Ukraine led to the loss of property of many enterprises, as well as the transfer of fixed assets to the Armed Forces of the state. In order to reliably reflect data on the company's assets in its reporting, the government of Ukraine introduced a number of changes to the legislation on accounting and taxation. The purpose of the article is to form theoretical methodological recommendations for improving the organization of accounting for the disposal of fixed assets of an enterprise under martial law in Ukraine. The theoretical basis of the study are the scientific works of foreign and domestic scientists on the management of fixed assets of the enterprise. The legal basis of the study consisted of current laws and regulations governing the formation of fixed assets of enterprises in Ukraine. The study used general and special research methods: system; structural and logical analysis; scientific abstraction; modeling; graphic; formalization. The article examines changes in the tax legislation of Ukraine, accounting standards for fixed assets. This made it possible to develop a general algorithm for making managerial decisions on accounting for the disposal of fixed assets of a commercial enterprise under martial law in Ukraine. The main problems of forming an evidence base for the destruction of the company's property, professional and reliable assessment of damages and determination of the amount of compensation have been identified. Information support for accounting of fixed assets of the enterprise acquired further development. Legal conditions, requirements for primary accounting, accounting technologies, taxation of write-off of destroyed fixed assets, their forced alienation and voluntary transfer to the Armed Forces of Ukraine have been systematized. It is proposed to improve the plan of accounting accounts and financial reporting forms by including additional accounts, items of losses, income and financial results from extraordinary events. The presented proposals make it possible to increase the usefulness of reporting information and to form an analytical toolkit for effective management of fixed assets in accordance with the strategic goal of the enterprise.

Keywords: fixed assets, disposal, accounting, taxation, martial law.

Постановка проблеми. Воєнний напад РФ на Україну спричинив псування, знищення, втрату майна багатьох підприємств, установ, організацій. Наміри держави, бізнесу допомогати Збройним силам України (ЗСУ) активізу-

вали передачу, відчуження активів, зокрема основних засобів (ОЗ), суб'єктів господарювання. Це обумовило у 2022–2023 роках внесення Верховною Радою України низки змін в облікове, цивільне законодавство. Отже,

питання особливості податкового, бухгалтерського обліку ліквідації та вибуття основних засобів в умовах воєнного стану стають вкрай актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останні дослідження за вказаною проблематикою були присвячені аналізу нормативних документів, які регламентують класифікацію надзвичайних подій та порядок ліквідації їх наслідків в Україні [1]; удосконаленню організації обліку необоротних активів шляхом внесення змін до їх класифікації, структури і розділу активу балансу та структури робочого плану рахунків [2]; обліку примусового відчуження та вилучення майна в умовах воєнного стану [3]; юридичним та обліковим особливостям добровільної передачі основних засобів підприємства для військових потреб [4; 5]; обліку основних засобів, які залишилися на непідконтрольних територіях [6] тощо. Високо оцінюючи здобутки сучасних науковців та практиків, вважаємо, що період воєнного стану характеризується невизначеністю та адаптацією облікового законодавства до нових умов функціонування суб'єктів господарювання. Тому сучасні проблеми обліку вибуття основних засобів підприємства потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є формування теоретичних рекомендацій щодо удосконалення організації обліку вибуття основних засобів підприємства в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На жаль, із кожним днем все більше підприємств зазнають псування або знищення основних засобів в наслідок бойових дій. Прийняття управлінського рішення щодо подальшого відображення в бухгалтерському обліку даних активів підприємства залежить від виконання обов'язкових умов їх визнання згідно з чинним законодавством [7; 8; 9]. Порушення хоча б однієї умови потребує в бухгалтерському обліку виключення об'єкта зі складу основних засобів.

Закінчення бойових дій на території, де розташовано підприємство, дозволяє власникам та керівництву оцінити їх вплив на фізичний та якісний стан майна. З метою забезпечення правдивості даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємство зобов'язано провести інвентаризацію «у разі можливості безпечного та безперешкодного доступу уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку» (п. 8 розд. I [10]) (рис. 1).

У разі встановлення фактів повного псування, знищення, втрати основних засобів через війну (тобто в наслідок форс-мажорних обставин [11]) підприємство в бухгалтерському обліку має право визнати втрати від списання необоротних активів [12]. Первинним документом для відображення даних операцій є акт списання основних засобів, який складається на підставі протоколу результатів інвентаризаційної комісії, наказу керівника про облік результатів інвентаризації. Для відображення списання основних засобів у податковому обліку додатково потрібен сертифікат або лист Торгово-промислової палати України [11] (табл. 1).

Відповідно, до складання вказаних вище документів керівнику підприємства доцільно:

1. Подати заяву до правоохоронних органів про кримінальне правопорушення (мародерство, пошкодження невідомими особами, неможливість встановити причини пошкодження чи втрат); отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

2. Подати повідомлення й отримати акт пошкодження майна від ДСНС за умов її виклику у випадку пожежі, розмінування, руйнування тощо.

3. Здійснити фото-, відеофіксацію пошкодження, знищення майна.

4. Надати інформацію про пошкоджене майно на офіційні державні інтернет-ресурси.

Порядок та методика оцінки втрачених, знищених чи пошкоджених основних засобів підприємств недержавної форми власності, внаслідок збройної агресії РФ, затверджені у 2022 р. [12; 15]. З метою підтвердження розміру збитків та оцінки розміру компенсації підприємству додатково до раніше вказаних дій необхідно власним коштом провести експертну оцінку збитків, завданих майну, упущеної вигоди та отримати звіт про оцінку від незалежного оцінювача або судову експертизу (експертне дослідження) [15].

За умов неможливості формування доказової бази для списання основних засобів (наприклад, внаслідок відсутності можливості проведення інвентаризації, відсутності первинних документів тощо) підприємство продовжує їх визнавати у складі необоротних активів до моменту виконання раніше розглянутих умов списання з наданням даної інформації у примітках до фінансової звітності. Згідно зі змінами чинного облікового законодавства, підприємство має право оцінити негативний вплив економічного та правового середовища на результати його діяльності та визнати

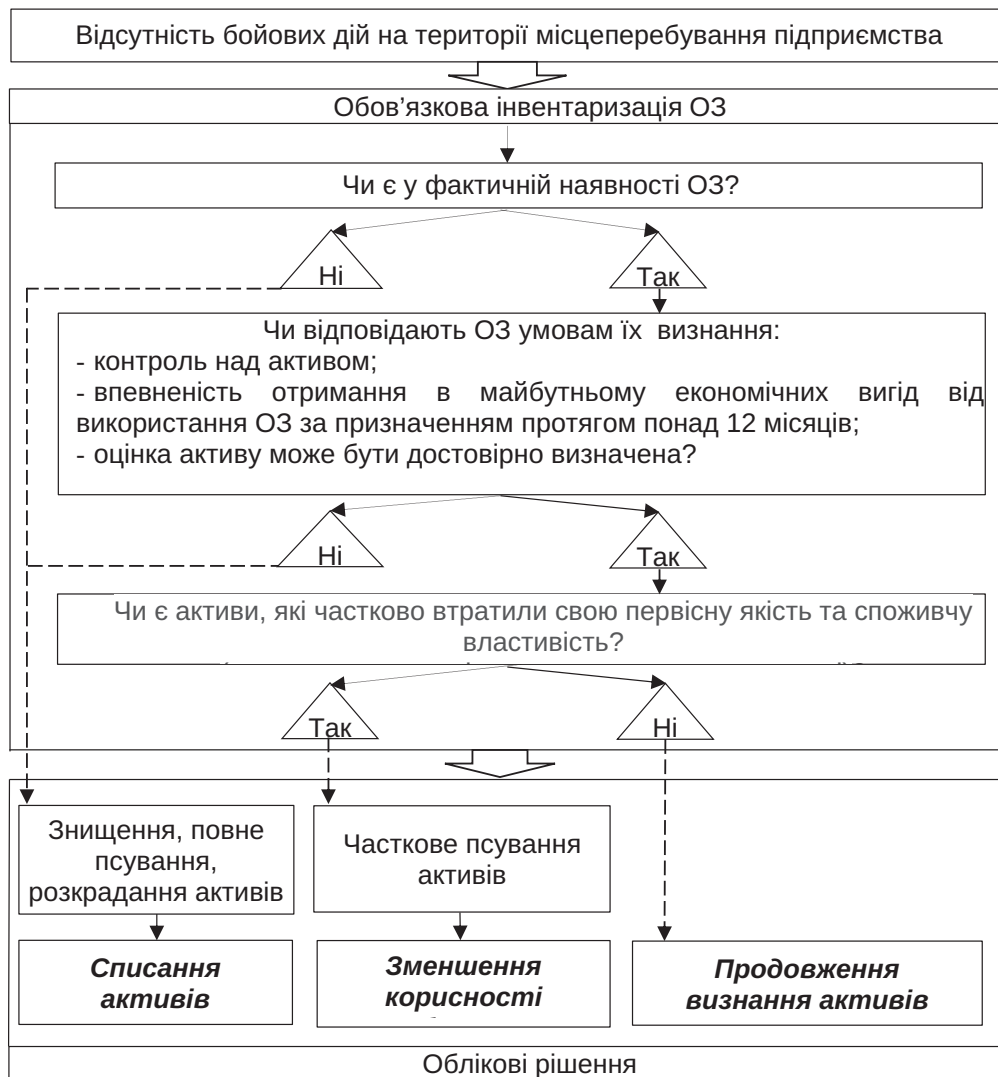

Рис. 1. Загальний алгоритм прийняття управлінського рішення щодо бухгалтерського обліку вибуття основних засобів комерційного підприємства в умовах воєнного стану в Україні

Джерело: розроблено автором за [8–10; 16]

втрати від зменшення корисності даного виду необоротних активів [12, 16] (рис. 1).

Іншими типовими шляхами вибуття основних засобів підприємств в умовах воєнного стану є примусове їх відчуження та добровільна передача на користь ЗСУ, інших військових формувань України (табл. 2).

Примусове відчуження основних засобів передбачає відшкодування вартості майна. Тому під час процедури відчуження основних засобів до укладеного акту додається висновок про вартість майна на момент його оцінки. Отже, процесу примусового відчуження має передувати оцінка, яку мають проводити професійні оцінювачі або органи державної влади та місцевого самоврядування за погодженням з власником майна. У разі відмови

або відсутності власника майна ці органи мають право самостійно провести таку оцінку [17]. Оцінку майна можна оскаржити у суді. Якщо власник основних засобів не згоден з результатами оцінки, доцільно викласти свої заперечення на обороті акту і, за наявності, зробити посилання на документи, що підтверджують фактичну вартість основних засобів. Тому, по можливості, підприємствам доцільно провести попередню інвентаризацію та ринкову оцінку майна.

Для отримання компенсації за примусово відчужене майно підприємству потрібно подати за місцем відчуження «Заяву про виплату наступної повної компенсації за примусово відчужене майно» [18] та документи, що до неї додаються.

Таблиця 1

**Облік ліквідації основних засобів комерційного підприємства
під час воєнного стану в Україні**

Причина ліквідації, списання основних засобів	Юридичні умови	Первинний документ	Податковий облік		Бухгалтерський облік
			ПДВ	Податок на прибуток	
Розкрадання, нестачі, знищення, повне псування ОЗ	Не виконання умов визнання активу; шляхи відшкодування шкоди: за рішенням органів судової влади України, за рішенням міжнародних судових органів	Акт списання, сертифікат (лист) ТПП, звіт про оцінку збитків / судова експертиза, прибуткова накладна	Не є об'єктом оподаткування	Податкові витрати у сумі залишкової вартості та витрат, що пов'язані з ліквідацією	Облік ліквідації об'єкта: визнання інших витрат у сумі залишкової вартості, витрат на ліквідацію ОЗ; списання накопиченого зносу; списання суми дооцінки; оприбуткування запасів під час демонтажу з визнанням інших доходів; визнання доходу від відшкодування*

*за умов високого ступеня вірогідності факту отримання та можливості достовірної оцінки (наприклад, якщо у договорі страхування майна передбачені дані умови)

Джерело: розроблено автором за [7–10; 13; 14]

Зазначимо, що «на період до припинення або скасування воєнного стану на території України» платники податку на прибуток – «високодохідники» звільненні від коригування фінансового результату до оподаткування на збільшувальну податкову різницю та зобов'язань визнання доходу від реалізації, якщо активи передаються для потреб оборони держави без грошової компенсації. Види таких активів та перелік отримувачів визначені Кабінетом міністрів України (пп. 69.5, 69.6, 140.5.9 [13]). Відповідно, у випадках вибуття основних засобів за умов виплати компенсації підприємству у податковому обліку потрібно застосовувати податкові різниці та визнавати дохід від реалізації. Якщо відчуження майна за власним бажанням власника здійснюється без вимоги їх компенсації, то в обліку така операція відображається як списання активу без податкового доходу та зобов'язань з ПДВ.

Наступною актуальною проблемою є відображення у фінансовій звітності результатів вибуття основних засобів в наслідок незвичайних подій. Для підприємств, які складають звітність за НП(С)БО, у Звіті про фінан-

сові результати (Звіті про сукупний дохід) непередбачено відповідних окремих статей. Законодавці пропонують наводити інформацію про втрати, які отримали підприємства внаслідок російської агресії, доходи від їх відшкодування лише у примітках до річної фінансової звітності. На наш погляд, це знижує якість та корисність облікової інформації. До того ж згідно з законом України [7] мікро – та малі підприємства складають скорочену фінансову звітність без приміток до неї. Тому вважаємо доцільним розширити перелік додаткових статей до форми №2 для суттєвих доходів та витрат шляхом додавання рядків: 2360 «Доходи від незвичайної діяльності», 2370 «Втрати від незвичайної діяльності», 2380 «Витрати (дохід) з податку на прибуток від незвичайної діяльності» 2390 «Фінансовий результат від незвичайної діяльності: прибуток», 2395 «Фінансовий результат від незвичайної діяльності: збиток». Відповідно, у назви статей 2290, 2295, 2300, 2350, 2355 додати слово «звичайної» [8]; у План рахунків бухгалтерського обліку повернути рахунки 99 «Втрати від незвичайної діяльності» та 75 «Доходи від незвичайної

Таблиця 2

Облік вибуття основних засобів комерційного підприємства на користь ЗСУ та інших військових формувань України під час воєнного стану

Причина вибуття основних засобів	Юридичні умови	Первинний документ	Податковий облік		Бухгалтерський облік
			ПДВ	Податок на прибуток	
1. Примусове відчуження	– позбавлення права приватної власності, – перехід у власність держави, – можливість відшкодування вартості майна	Акт про примусове відчуження	Є об'єктом оподаткування	Податкові витрати у сумі залишкової вартості ОЗ та доходи у сумі відшкодування вартості майна	– Облік продажу об'єкта: списання накопиченого зносу; – переведення у склад необоротних активів, що утримуються для продажу; – визнання інших операц. витрат у сумі суттєвої різниці між залишковою та справедливою вартістю; – визнання витрат та доходу від реалізації ОЗ; – нарахування ПЗ з ПДВ
2. Добровільна передача	– передача у власність держави, – можливість відшкодування вартості майна	Наказ керівництва, акт приймання-передачі майна, договір дарування	2.1. Без компенсації – не є об'єктом оподаткування	Податкові витрати у сумі залишкової вартості ОЗ	Облік дарування об'єкта: визнання витрат у сумі залишкової вартості; списання накопиченого зносу
			2.2. З компенсацією – є об'єктом оподаткування	Облік продажу об'єкта (див. п.1)	Облік продажу об'єкта (див. п.1)

Джерело: розроблено автором за [7–10; 13; 14; 17; 18]

діяльності». Дані зміни додатково наблизять методики складання фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (фінансової звітності) [19].

Висновки. Таким чином, головними проблемами відображення в обліку вибуття основних засобів внаслідок збройної агресії рф є: неможливість забезпечення безпечного та безперешкодного доступу інвентаризаційної комісії до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку; наявність / збереження вказаних документів та реєстрів; можливість документального підтвердження

факту знищення, втрати майна; справедливого визначення суми компенсації (за часом, за вартістю послуг) за втрачені, відчужені та добровільно передані основні засоби та юридичного визначення відповідальної особи за компенсацію знищеного майна тощо.

Точка зору податківців щодо формування доказової бази для списання основних засобів: не завжди збігається з думкою фахівців з бухгалтерського обліку, що обумовлено різними цілями ведення вказаних видів обліку; потребує певного часу, складного та ретельного документального оформлення, додаткових фінансових витрат; впливає на

прийняття рішення щодо нарахування податкових зобов'язань в бухгалтерському обліку та їх відображенні у фінансовій звітності підприємства.

Вітчизняні законодавці активно розробляють теоретичне підґрунтя для відшкодування завданих збитків суб'єктам господарювання України. Проте процес напрацювання репараційних механізмів – це тривалий юридичний та інституційний шлях. Відсутність у підприємств інформаційної бази щодо реального стану основних засобів, низька ймовірність достовірної оцінки їх справедливої, ліквідаційної вартості або дисконтованої вартості грошових потоків в умовах війни, потреба у додаткових витратах на послуги незалежного оцінювача ускладнює процес визнання в обліку втрат та доходів від відшкодування збитків, завданих під час війни. Отже, підприємства, майно яких залишилось на тимчасово непідконтрольній території або знаходиться на території бойових дій, продовжують відображати в обліку основні засоби до дати можливого проведення інвентаризації. Однак доцільно адаптувати облікову політику, що діє, до умов воєнного стану. Зокрема використати можливість зміни бухгалтерських оцінок в амортизаційній політиці підприємства як інструмент оптимізації управління основними засобами.

Підсумовуючи вище наведену інформацію, зазначимо, що дослідження змін у податко-

вому законодавстві України, стандартах бухгалтерського обліку основних засобів дало змогу розробити загальний алгоритм прийняття управлінських рішень щодо обліку вибуття основних засобів комерційного підприємства в умовах воєнного стану в Україні. Дієвість запропонованої процедури полягає в можливості удосконалити організацію обліку основних засобів, їх контроль та аналіз відповідно до тактичних та стратегічних орієнтирів у діяльності підприємства. Визначено основні проблеми формування доказової бази знищення майна підприємства, професійної та достовірної оцінки збитків, розміру відшкодування. Набуло подальшого розвитку інформаційне забезпечення обліку основних засобів підприємства з виокремленням правових умов, вимог до первинного обліку, технології обліку, оподаткування списання знищених основних засобів, їх примусового відчуження та добровільної передачі на оборонні потреби держави.

Впровадження запропонованих змін до структури фінансової звітності та Плану рахунків шляхом включення додаткових рахунків, статей втрат, доходів та фінансових результатів від незвичайних подій дозволить підвищити корисність звітної інформації та сформувати аналітичний інструментарій для ефективного управління основними засобами підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Єрмолаєва М. В., Тютюнник С. В., Дугар Т. Є. Надзвичайні витрати: відображення в обліку та звітності. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 67. С. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct67-39>.
2. Задорожний З-М, Муравський В., Костецький Я. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. 2022. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том 5 (46). С. 149–160. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.46.2022.3791>.
3. Озерова О. Майно юрособи забрали на потребу оборони: що з обліком та податками. *Головбух*. 2022. № 10. URL: <https://egolovbuh.mcfr.ua/960396>.
4. Салова Н. «Відчуження», «вилучення», «добровільна передача» – у чому різниця? ЛІГА : ЗАКОН. 2022. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/11939_peredacha-transportnikh-zasobv-dlya-potreb-arm-u-perodvonnogo-stanu-yuridichn-aspekti-dokumentuvannya-ta-oblk.
5. Мусієнко В. Транспортні засоби для потреб армії в умовах воєнного стану: від юридичних аспектів до документального оформлення й оподаткування. ЛІГА : ЗАКОН. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/210136_transportn-zasobi-dlya-potreb-arm-v-umovakh-vonnogo-stanu-vd-yuridichnikh-aspektv-dokumentalnogo-oformlennya-y-opodatkuvannya.
6. Кушина О. Об'єкти ОЗ викрадено: що робити бухгалтеру. *Uteka.ua*. 2022. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-obekty-os-poxishheny-chto-delat-buxgalteru>.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 996-IV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 92 від 27.04.2000 р. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

10. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879 від 02.09.2014 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.
11. Лист про засвідчення форс-мажорних обставин № 2024.02.0-7.1 від 28.02.2022 р. Торгово-промислова палата України. URL: <https://ucci.org.ua/naivazhlishvishe/contacts-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstaviv>.
12. Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Постанова Кабінету міністрів України № 326 від 20.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-п#n382>.
13. Податковий кодекс України. Кодекс № 2755-VI від 02.12.2010 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
14. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України № 561 від 30.09.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>.
15. Методика визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності. Наказ Мінекономіки України та Фонду державного майна України № 3904/1223 від 18.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» № 817 від 24.12.2004 р. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.
17. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану. Закон України № 4765-VI від 12.05.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.
18. Деякі питання здійснення повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану. Постанова КМУ № 998 від 31.10.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2012-%D0%BF#Text>.
19. Відображення у фінансовій звітності, складеній за МСФЗ, витрат, спричинених воєнними діями. Правління ФПБАУ від 17.02.2023 р. URL: https://drive.google.com/file/d/1_9CmVozcVQ0Aa9VX3p4OpWrG43WErA-0/view.

REFERENCES:

1. Yermolaieva M. V., Tiutiunyk S. V., Duhar T. Ye. (2022) Nadzvychaini vytraty: vidobrazhennia v obliku ta zvitnosti [Extraordinary expenses: reflection in accounting and reporting]. *Infrastruktura rynku*, no 67, pp. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct67-39> [in Ukrainian]
2. Zadorozhnyi Z-M., Muravskiy V., Kostetskiy Ya. (2022) Udoshkonalennia obliku neoborotnykh aktiviv u systemi efektyvnoho upravlinnia nymy [Improving the accounting of non-current assets in the system of effective management of them]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, no 46, pp. 149–160. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapt.5.46.2022.3791> [in Ukrainian]
3. Ozerova O. (2022) Maino yurosoby zabraly na potrebu oborony: shcho z oblikom ta podatkamy [The company's property was taken away for defense purposes: what about accounting and taxes] *Holovbukh*. № 10. Available at: <https://egolovbukh.mcf.ua/960396> [in Ukrainian]
4. Salova N. (2022) «Vidchuzhennia», «vyluchennia», «dobrovilna peredacha» – u chomu riznytsia? ["Alienation", "withdrawal", "voluntary transfer" – what is the difference?] *LIHA: ZAKON*. Available at: https://bukh.ligazakon.net/aktualno/11939_peredacha-transportnykh-zasobv-dlya-potreb-arm-u-perod-vonnogo-stanu-yuridichn-aspekti-dokumentuvannya-ta-oblk [in Ukrainian]
5. Musiienko V. (2022) Transportni zasoby dlia potreb armii v umovakh voiennoho stanu: vid yurydychnykh aspektiv do dokumentalnoho oformlennia y opodatkuvannia [Vehicles for the needs of the army under martial law: from legal aspects to documentation and taxation] *LIHA: ZAKON*. Available at: https://biz.ligazakon.net/analitics/210136_transportn-zasobi-dlya-potreb-arm-v-umovakh-vonnogo-stanu-vid-yuridichnykh-aspektiv-do-dokumentalnoho-oformlennia-y-opodatkuvannia [in Ukrainian]
6. Kushyna O. (2022) Obiekty osnovnykh zasobiv vykradeno: shcho robyty bukhhalteru [Fixed assets stolen: what should an accountant do] *Uteka.ua*. Available at: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-kozyajstvennye-operacii-9-obekty-os-poxishheny-cho-delat-buxgalteru> [in Ukrainian]
7. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini. Zakon Ukrainy № 996-IV vid 16.07.1999 r. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian]
8. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» № 73 vid 07.02.2013 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian]

9. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 «Osnovni zasoby» № 92 vid 27.04.2000 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> [in Ukrainian]
10. Polozhennia pro inventaryzatsiiu aktyviv ta zoboviazan № 879 vid 02.09.2014 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> [in Ukrainian]
11. Lyst pro zasvidchennia fors-mazhornykh obstavyn № 2024.02.0-7.1 vid 28.02.2022 r. Torhovo-promyslova palata Ukrainy. Available at: <https://ucci.org.ua/naivazhlyvishe/contacts-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavyn> [in Ukrainian]
12. Poriadok vyznachennia shkody ta zbytkiv, zavdanykh Ukraini vnaslidok zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii. Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy № 326 vid 20.03.2022 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-п#n382> [in Ukrainian]
13. Podatkovyi kodeks Ukrainy. Kodeks № 2755-VI vid 02.12.2010 r. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian]
14. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku osnovnykh zasobiv: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy № 561 vid 30.09.2003 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> [in Ukrainian]
15. Metodyka vyznachennia shkody ta obsiahu zbytkiv, zavdanykh pidpriemstvam, ustanovam ta orhanizatsiiam usikh form vlasnosti vnaslidok znyshchennia ta poshkodzhennia yikh maina u zviazku iz zbroinoiu ahresieiu Rosiiskoi Federatsii, a takozh upushchenoi vyhody vid nemozhlyvosti chy pereshkod u provadzhenni hospodarskoi diialnosti. Nakaz Minekonomiky Ukrainy ta Fondu derzhavnoho maina Ukrainy № 3904/1223 vid 18.10.2022 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text> [in Ukrainian]
16. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 28 «Zmenshennia korysnosti aktyviv» № 817 vid 24.12.2004 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05> [in Ukrainian]
17. Pro peredachu, prymusove vidchuzhennia abo vyluchennia maina v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho chy nadzvychainoho stanu. Zakon Ukrainy № 4765-VI vid 12.05.2012 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text> [in Ukrainian]
18. Deiaki pytannia zdiisnennia povnoi kompensatsii za maino, prymusovo vidchuzhene v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho chy nadzvychainoho stanu. Postanova KMU № 998 vid 31.10.2012 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2012-%D0%BF#Text>.
19. Vidobrazhennia u finansovii zvitnosti, skladdenii za MSFZ, vytrat, sprychynenykh voiennyimi diiamy. Pravlinnia FPBAU vid 17.02.2023 r. Available at: https://drive.google.com/file/d/1_9CmVozcVQ0Aa9VX3p4OpWrG43WErA-0/view [in Ukrainian]